

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
REGIONKANSLIET

Hälso- och sjukvårdsavdelningen
Lars-Olof Rönnqvist

HSD-A

Hälso- och sjukvårdsdirektörens
administrativa beslut

§ 6

Ersättning för kostnader vid förskrivning av personliga hjälpmedel
dnr RSK 46-2008

Beslutas

att fastställa Ersättning för kostnader vid förskrivning av personliga hjälpmedel enligt bilaga.

Justeras den 27/1 2009

Lars-Olof Rönnqvist

Expedieras till
Anneth Lundahl
Mona-Lis Dalbrekt
Lars-Olof Rönnqvist
Lars-Göran Moberg
Mats Johansson
Hans-Bertil Fransson
Sonja Gillving
Diariet

Förslag

Ersättning för kostnader vid förskrivning av personliga hjälpmedel

- Bakgrund till frågeställning

Hjälpmedel ingår som en väsentlig del i vård och behandling. Förskrivning av personliga hjälpmedel syftar till en effektiv rehabilitering av patienter.

Ersättningen för hjälpmedel och hjälpmedelsutprovning kommer huvudsakligen till sjukhusen genom ett s.k. riktat uppdrag. Ett riktat uppdrag är att jämföra med att sjukhuset/verksamheten får ett anslag. Vad gäller själva utprovningen och utlämningen av aktuellt hjälpmedel förekommer såväl prestationsersättning som ersättning via ett riktat uppdrag.

Inför 2007 föreslogs att **utprovning och utlämning** av hörhjälpmedel skulle ersättas enligt Nord DRG-O. Nord DRG-O innebär att besöket grupperas och ersättningen följer en viktlista för grupper av medicinskt och ekonomiskt sett likartade besök. Av de uppgifter som framkom under arbetet inför beställningen 2007 framgick att ersättningen för besöket även skulle inkludera ersättning för **själva hjälpmedlet** (t.ex. hörapparat). Den ersättning som kunde falla ut bedömdes emellertid som avsevärt under en sammanlagd bedömd kostnad för vård och hjälpmedel. Osäkerhet uppstod därför om hjälpmedelskostnaden faktiskt beaktats i kalkyler. Av detta skäl valde SU och NU-sjukvården att gå fram med att 2007 inte ersätta hörselutprovningar och hjälpmedel med Nord DRG-O utan ersättningsmodellen lämnades oförändrad. Det innebär ersättning under 2007 för själva besöket enligt en produktlista och för hjälpmedlet utifrån ett riktat uppdrag.

Vid arbetet med att ta fram en viktlista för Nord DRG O år 2008 betonades från Sahlgrenska Universitetssjukhusets sida vid möte den 22 juni 2007 i regionala TEK-gruppen att förslaget poängtal inte skall innehålla ersättning för själva hjälpmedlet. Detta bejakades muntligen vid aktuellt möte. Under 2008 ersätts alltså själva utprovningen och utlämningen av hörhjälpmedel enligt Nord DRG-O och hjälpmedlet som ett riktat uppdrag.

För att inför 2009 **och framöver** definitivt säkerställa introduktionen av Nord DRG-O görs följande genomgång. Det är vidare angeläget i detta sammanhang att principiellt lyfta upp frågan kring ersättningen för såväl utprovningen/besöket som ersättningen för hjälpmedlet oavsett typ av hjälpmedel. Vid möte med TEK beslutades därför att bereda frågan. Huvudinriktningen är att belysa frågan om ersättning vid utprovning av hörhjälpmedel. Från anteckningar möte TEK 2008-03-11:

”Hjälpmedel – ingår det i ersättningen för besöket eller inte. Ulf Clark.
Hörselhjälpmedel gick in i NordDRG from 2007 och det är frågan vad som täcks i vikten för aktuellt DRG.

Ulf Clark (SU), Anna Verdoes (HSK Uddevalla) och Fredrik Bärge (Frölunda specialistsjukhus) tar ett gemensamt grepp om frågan.”

Under arbetes gång har Berith Pettersson (Handikappförvaltningen) kommit att ingå i arbetsgruppen och vidare har Solveig Landström (SU) adjungerats.

Som ett led i arbetet att ta fram ett förslag i frågan har beställare och utförare tillfrågats om ersättningsformerna för hjälpmedelshanteringen. Vid kontakter med beställare och utförare framkommer därvid från flertalet tillfrågade en viss osäkerhet i hur hjälpmedelskostnader och kostnader för utprovningen faktiskt är ersatt. En förklaring till detta kan vara att olika modeller har tillämpats **och/eller att modellerna till del kan ha varit oklara.**

- Bakgrund - Definition av hjälpmedel/Vad är hjälpmedel

Det finns ingen fastställd definition i lag eller annan författning av begreppet hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Västra Götalandsregionens riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel finns beskrivna i **”Handbok för förskrivning av personliga hjälpmedel”** Här framgår bl.a. att Målet med hjälpmedel är att förbättra eller vidmakthålla funktion och förmåga eller att kompensera för nedsatt eller förlorad funktion och förmåga att klara det dagliga livet. Utgångspunkten för förskrivning av hjälpmedlet är att det är en del av habiliterings-, rehabiliterings- och vårdinsatser. Uppgifter om aktuella hjälpmedel återfinns i **handboken.**

- Nuvarande tillämpning inom regionen

Vårdgivare/sjukhusen

Ersättningen till **regionens verksamheter för hjälpmedel** följer i regel den modell som Sveriges kommuner och landsting rekommenderar d.v.s. separat ersättning om sjukhuset har kostnadsansvaret för hjälpmedlet. Det finns några undantag. Se nedan och bilaga

Nämnder

Kanslierna för nämnderna har tillfrågats om ersättningsformer för hörselhjälpmedel. Dessa framgår av följande uppgifter:

Ersättning hörhjälpmedel:

Uddevalla – NU-sjukvården

Ersättningen ligger i riktat uppdrag för hjälpmedel

Mariestad – SkaS

Ersättningen ligger i den totala DRG-ersättningen alltså inte knutet till ett specifikt DRG, finns inte något särskilt riktat uppdrag för hjälpmedel

Borås – Handikappförvaltningen

Riktat uppdrag. Handikappförvaltningen har ansvaret för hör- och synhjälpmedel.

Göteborg – SU och Frölunda

I överenskommelsen med SU återfinns ersättning för själva hörhjälpmedlet som ett riktat uppdrag, medan besöken faktureras som öppenvård.

- Ersättningsformer i andra landsting

Landstinget Halland

Ersättningen för hjälpmedelskostnaden inkluderas i ersättningen för besök och sjukhusvårdtillfällen. Sjukhusen belastas med en beräknad årskostnad som är fördelad på årets tolv månader. I den mån att kostnaderna överskrider detta belopp debiterar landstingets gemensamma hjälpmedelscentral sjukhuset för dessa kostnader över plan.

- Ersättningsformer till handikappförvaltning och primärvård

Ersättningen för hjälpmedel och utprovningen sker i form av anslag. Separata överväganden kommer här att ske.

- Beskrivning/överväganden

Av Sveriges kommuner och landstings rapport från arbetet med patientrelaterad ersättning. Nationella KPP-principer. (2006) framgår att kostnader för hjälpmedelscentraler ej skall vara med i KPP- kostnaden (kostnad per patient). KPP används vid beräkningar av besökskostnader. Av detta följer att **hjälpmedelskostnaden bör ersättas separat och inte inkluderas i själva besöksersättningen.**

Vid kontakt med företrädare för viktberäkningen av Nord DRG-O bekräftas uppgiften att ersättningen under 2008 inte inkluderar ersättningen för hjälpmedlet. Denna uppgift gäller inte bara hörhjälpmedel utan gäller även som princip vid beräkning av patient-specifika kostnader. Regionen följer alltså den nationella riktlinjen.

Vid sitt sammanträde i hälso- och sjukvårdsstyrelsen oktober 2002 beslöts att regionalt utveckla en ny grupperare för produktgruppering av de åtgärder som inte omfattas av Nord – DRG- O och målsättningen är att de medicinska produktgrupperna skall utgöra ersättningsgrund. Vidare finns inom ramen för BESIS och KVÅ (klassifikation av vårdåtgärder) åtgärds-koder för utprovning och utlämning av hjälpmedel. Dessa skall i princip användas över hela regionen även om vissa områden f.n. har beviljats dispens. **Av detta följer att besök i samband med utprovning och utlämning av hjälpmedel skall/bör ersättas som enskilda besök .**

Det finns ett antal praktiska skäl till att hålla sig till denna regel:.

1. Ett sjukhus kan ha ansvar för vården/besöken medan ansvaret för hjälpmedlet kan falla på annat sjukhus/organisation t.ex. inom ett visst geografiskt område (nämndområde). Detta kan avvika från den principiella ståndpunkten i regionen att ansvaret för kostnader för vårdinsatser följer sjukvårdsansvaret. (Där patienten sökt och fått vård). Själva vården och utprovningen av hjälpmedlet kan alltså ligga inom en organisation, medan kostnadsansvaret för hjälpmedlet finns hos en annan organisation. Detta är s.k. förtroendeförskrivning.

:

Följande organisationer kan vara berörda: Utprovande och utlämnade sjukhus, sjukhus i patientens nämndområde, regionledningen för högspecialiserad vård, primärvården, handikappförvaltning och beställarnämnd som direkt eller slutlig finansiär.

Regionens sjukhus kan alltså här finansiellt arbeta med skilda uppläggningar för samma typ av hjälpmedel. Vid olika val av ersättningsmodeller mellan skilda sjukhus försvåras utbyggnaden av likartad ersättning för likartad vård (besöken) inom regionen.

2. Utprovningen av aktuellt hjälpmedel kan även ske då patienten är inskriven i sluten vård.

3. Vid åtskillnad mellan debiteringen av besöken som innebär utprovning och utlämning av hjälpmedlet från ersättningen för hjälpmedlet i sig framgår tydligare **antalet utprovningar/ antalet patientomhändertaganden**. Uppgifter om antalet patienter patienter som blir hjälpta blir alltså mer direkta.

4. Vid inkludering av ersättningen för hjälpmedlet i ersättningen för besöket kan kostnaden för besök med respektive utan hjälpmedel i ett värsta scenario variera avsevärt. Olika typer av besök kan här grupperas till samma DRG- grupp. Detta är inte i linje med principerna för Nord DRG-O. Om en DRG-grupp enbart omfattar utprovning skulle detta problem inte finnas. Det finns dock här en annan komplicerande omständighet, då kostnaden för enskilda hjälpmedel varierar avsevärt.

För uppfattningen att ersättningen för hjälpmedel inte skall ingå i besökskostnaden talar en förändring som gjorts i beställning till NU-sjukvården 2007. Av den framgår i en notering under "Verksamhet Hjälpmedel" att "Från och med 2007 (inkluderas) hörselhjälpmedel" i ersättningen för det riktade uppdraget Hjälpmedel.

5. Då sjukhusen ersätts för vårdinsatser för patienter som kommer från andra landsting är det underlättande om ersättningsprinciperna är likartade. Besöksersättningen bör alltså antingen inkludera eller exkludera hjälpmedelskostnader oavsett om patienten kommer från Västra Götaland eller är en utomlänspatient. Då omfattningen av utlämning av hjälpmedel till enskilda patienter är begränsad beloppsmässigt för utomlänspatienter talar detta för att hjälpmedelskostnaden inte skall inkluderas i besöksersättningen. Omfattningen av utlämnat hjälpmedel till utomlänspatienter har sin grund i riksavtalet.

- Angående KVÅ och hörselrehabiliteringar

För att kunna följa upp och jämföra antal utförda hörselrehabiliteringar, utprovningar respektive utlämnande av hörapparater etc. på de olika sjukhusen och för de olika nämnderna är det viktigt att KVÅ tillämpas på ett likartat sätt hos de olika vårdgivarna. När hörselverksamheten går över till Handikappförvaltningen bör även de ha krav på sig att registrera enligt KVÅ så att det även fortsättningsvis finns en bra uppföljning på dessa insatser.

- Kostnader för hjälpmedel.

Då ett hjälpmedel kan antingen köpas in eller tillverkas helt eller delvis i egen regi föreslås att dessa samlade kostnader förs till kostnaden för själva hjälpmedlet. Dessa kostnader åtskiljs därmed i sin helhet från utprovningen och utlämningen i sig .

- Sammanfattning

Regionen strävar efter likartad ersättning i regionen för samma typ av vård och övriga uppdrag. Ett annat krav är tydlighet i uppdraget. Ansvar för hjälpmedelskostnader vilar och kan vila på skilda former av organisationer i Västra Götalandsregionen. Då den helt övervägande delen i dagsläget av ersättningen till **verksamheterna i regionen** för hjälpmedel sker separat och ej inbyggt i besöksersättningen föreslås att denna modell gäller fortsättningsvis i hela regionen.

Hjälpmedelskostnaden bör alltså inte ingå i besöksersättningen eller ersättningen för ett slutenvårdstillfälle. **Detta innebär att de verksamheter som haft ersättningen för hjälpmedlet inräknad i besöks- och vårdtillfällesersättningen här får bryta ut ersättningen för själva hjälpmedlet.**

- Förslag till beslut

Ersättning för personligt förskrivna hjälpmedel - såväl hörhjälpmedel som övriga hjälpmedel - sker åtskilt från ersättning för besök och slutenvårdstillfällen d.v.s. separat. Förändringen skall införas till 2010 års överenskommelser.

Ersättning för hjälpmedel- och utprovning. Sjukhusvis beskrivning av nuvarande förhållanden.

Frölunda specialistsjukhus. Ingen separat ersättning angiven

Ersättningen är inräknad i besöks- och vårdtillfällesersättning. För hörhjälpmedel är utprovning och utlämning prestationsersatta. Kostnaden för hörhjälpmedlet belastar dock annat sjukhus.

Följande hjälpmedel är aktuella:

Hörhjälpmedel.
Ortopedtekniska hjälpmedel
Andningshjälpmedel
Synhjälpmedel

Sahlgrenska Universitetssjukhuset. 103 mkr avsatt i vårdöverenskommelsen

Följande hjälpmedel är aktuella:

(Andnings)hjälpmedel
Synhjälpmedel
Hörhjälpmedel
Ortopedtekniska hjälpmedel
Peruker
Barnhjälpmedel
Kommunikationshjälpmedel

Ersättningen är i huvudsak separat åtskild från ersättningen för själva utprovningen och utlämningen. För synhjälpmedel finns dock av historiska skäl en blandning av prestationsersättning och ersättning utifrån riktat uppdrag. Ortopedtekniska hjälpmedel ersätts som ett riktat uppdrag, som i stort motsvarar själva materialkostnaden inklusive produktionskostnad. Det finns emellertid här inga ersatta besök som externt finansierar utprovning och utlämning.

Kungälv's sjukhus. 3 mkr avsatt i vårdöverenskommelsen

Följande hjälpmedel är aktuella:

Gångse hjälpmedel.
Ortopedtekniska hjälpmedel främst skor
Andningshjälpmedel

Ersättningen för besök sker via hjälpmedelsanslaget. Besöken prestationsersätts alltså inte.

NU- sjukvården. 33 mkr avsatt i vårdöverenskommelsen

Följande hjälpmedel är aktuella:
Ortopedtekniska hjälpmedel
Synhjälpmedel

Hörhjälpmedel

Andningshjälpmedel

Övriga hjälpmedel inom främst öronsjukvård, hud- och barnsjukvård

Södra Älvsborgs Sjukhus. 43 mkr avsatta i vårdöverenskommelsen

Följande hjälpmedel är aktuella:

Ortopedtekniska hjälpmedel:

Det riktade uppdraget för ortopedtekniska hjälpmedel ersätter såväl själva hjälpmedlet som utprovningen och utlämningen.

Övriga hjälpmedel:

Hjälpmedel vid medicinsk behandling och avser de produktanvisningar som ingår i Handbok för förskrivning av personliga hjälpmedel, område Medicinsk behandling. SÄS följer grundprinciperna i handboken. Även kostnader för SÄRNÄR, inkontinenshjälpmedel samt peruker ersätts genom dessa medel.

Observera att kostnader för syn – och hörhjälpmedel ligger hos handikappförvaltningen.

Alingsås lasarett. 0,4 mkr avsatt i vårdöverenskommelsen

Alingsås har ett förskrivningsansvar för hjälpmedel. Alingsås lasarett ersätts genom ett riktat uppdrag:

”Behandlingshjälpmedel

Medel för hjälpmedel som används vid direkt sjukvårdande behandling. Hjälpmedlet skall ordinerar till patient i ordinärt eller särskilt boende för att möjliggöra vård och behandling i hemmet. Ordination samt vilka produkter som ingår styrs av ”Regelverk för hjälpmedel”. Även kostnader för inkontinenshjälpmedel samt kostnader för peruker ersätts genom dessa medel. Sjukhuset har betalningsansvar för de behandlingshjälpmedel som ordinerar på lasarettet.”

Skaraborgs sjukhus. 63 mkr avsatt i vårdöverenskommelsen

Följande hjälpmedel är aktuella:

Ortopedtekniska hjälpmedel

Medicinska behandlingshjälpmedel

Synhjälpmedel

Hörhjälpmedel

Hjälpmedel mot inkontinens

Det riktade uppdraget är avsett för själva hjälpmedlet och inte för utprovning och utlämning. Då utprovning och utlämning sker av hjälpmedel och det är hälso- och sjukvårdspersonal som medverkar är dessa besök prestationsersatta.

TEK (Terminologi- ersättning och klassifikationsfrågor)

Ersättning för kostnader vid förskrivning av personliga hjälpmedel

Bakgrund

Ersättningen för hjälpmedel och hjälpmedelsutprovning kommer huvudsakligen till sjukhusen genom ett s.k. riktat uppdrag. Inför 2007 föreslogs att utprovning och utlämning av hörhjälpmedel skulle ersättas enligt NordDRG-O. Ersättningen för besöket skulle även inkludera själva hjälpmedlet. Osäkerhet uppstod om hjälpmedelskostnaden faktiskt beaktats i kalkyler.

Ansvar för hjälpmedelskostnader vilar och kan vila på skilda former av organisationer i Västra Götalandsregionen. Då den helt övervägande delen i dagsläget av ersättningen till verksamheterna i regionen för hjälpmedel sker separat och ej inbyggt i besöksersättningen föreslås att denna modell gäller fortsättningsvis i hela regionen. Hjälpmedelskostnaden bör alltså inte ingå i besöksersättningen eller ersättningen för ett slutenvårdstillfälle. Detta innebär att de verksamheter som haft ersättningen för hjälpmedlet inräknad i besöks- och vårdtillfällesersättningen här får bryta ut ersättningen för själva hjälpmedlet.

Underlag från arbetsgrupp bifogas.

TEK föreslår hälso- och sjukvårdsdirektören besluta

- att ersättning för personligt förskrivna hjälpmedel - såväl hörhjälpmedel som övriga hjälpmedel - sker åtskilt från ersättning för besök och slutenvårdstillfällen d.v.s. separat. Förändringen skall genomföras senast i 2010 års överenskommelser.

Anneth Lundahl
Ordförande TEK